

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

114. **Сорока А.** Institutional constraints and personal agency in the linguistic development of contemporary British royal discourse based on Prince William and Prince Harry's public speeches 325
115. **Стаднік М.С.** Переваги використання коміксів для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів 328
116. **Ступинець Х. В.** Проблемні аспекти перекладу гумору в книзі Террі Пратчетта «Химерне сяйво» 330
117. **Темборовська І. В.** Фразеологічні одиниці з компонентом на позначення явищ природи: перекладацький аспект 334
118. **Ткачук Ю. О.** Стратегії доместикації та форенізації в українському перекладі роману Колін Гувер *It Ends With Us* 336
119. **Толкач Б. О.** Переосмислення філології в умовах трансформації ринку праці 339
120. **Унгурян О.М.** Роль контексту у відтворенні багатозначних слів у перекладі 342
121. **Федірко С. А.** Lexical Competence Of Primary School Students 345
122. **Феттер М. Р.** Особливості відтворення англомовних назв анімаційних фільмів в українському перекладі 348
123. **Філоненко О.** Житомирський державний університет імені Івана Франка Лексико-граматичні особливості перекладу субтитрів 352
124. **Хома Р. І.** Структурно-семантичні особливості англійсько-українського перекладу військових неологізмів 355
125. **Хурс С. С.** Категорія умовності в сучасній лінгвістиці: до питання семантичних та граматичних ознак 358
126. **Цісар А. О.** Інтерсеміотична природа драми: переклад сценічних приміток та прагматичних компонентів 361
127. **Чайковська А. Т.** Прийоми перекладу стилістичних засобів у промові Сергія Жадана на врученні Премії миру 364
128. **Чепелєва Г. Б.** Проблема міжкультурної адаптації гумору в художньому перекладі 367
129. **Шакланова Є. О.** Проблема ретрансляції культурних реалій у художньому перекладі 369
130. **Шамрай Т. В.** Переклад пісень через призму культурних відмінностей 372
131. **Шароватова М. С.** Developing Students' Foreign Language Speaking Competence in the Process of Cooperative Communication in the EFL Classroom 375
132. **Шаясюк С. С.** Rendering Cultural Allusions In the Children of Paradise by Camilla Grudova 378
133. **Швидка-Плутус С. В.** Комунікативні стратегії англійськомовних запозичень в сучасній іспанській мові на матеріалі мережі TikTok 382
134. **Шевцова А. Ю.** The Role of the Idioms Etymology and Origin in Their Correct Understanding and 384
135. **Шеремета І. В.** Когнітивна метафора страху в українських перекладах сучасної англомовної прози 387

4. Bassnett, S., Lefevere, A. *Constructing Cultures: Essays on Literary Translation*. Clevedon: Multilingual Matters, 1998. P. 10
URL:https://open.unive.it/hitrade/books/BassnettLefevereConstructing.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 13.10.2025)

5. Venuti, L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London: Routledge 1995. P. 20
URL:https://citeseerx.ist.psu.edu/document?doi=b079b814b19dc3443107e176c32fea1963a86b99&repid=rep1&type=pdf&utm_source=chatgpt.com (дата звернення 13.10.2025)

6. Berman, A. Translation and the Trials of the Foreign. In Venuti, L. (Ed.). *The Translation Studies Reader* 2nd ed., . London & New York: Routledge, 2004. P. 284-297
URL:https://translationjournal.net/images/e-Books/PDF_Files/The%20Translation%20Studies%20Reader.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 13.10.2025)

7. Герасименко О.Ю. Мистецтво перекладу як засіб збереження культурних нюансів у процесі перекладацької діяльності. *Наукові записки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка. Сер. Філологічні науки*. 2023. Вип 2 (205). С. 40–43
URL:<https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/148/135> (дата звернення 13.10.2025)

Шамрай Т.В.
гр. змАУП-21
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.ф.н, доцент Кравець С.В.

ПЕРЕКЛАД ПІСЕНЬ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КУЛЬТУРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ

Переклад пісень – надзвичайно важливий і доволі складний процес, який вимагає не лише креативності, таланту, фантазії та хорошого уявлення, а й великого терпіння. Музика, як один із різновидів мистецтва, здатна передавати

емоції, переживання, настрої і навіть відобразити культуру того народу, автор якого її створив. Пісенна лірика – це відображення ідентичності, вона вбирає в себе настрої, стиль життя, уподобання, досвід та емоційний фон автора. Культура творить контекст, в якому ми існуємо, живемо, думаємо, спілкуємося [1, с. 29]. Доволі часто можна почути твердження, що музика єднає. Цьому заперечень немає, адже пісня завжди «несе» певне послання для суспільства, а завдяки перекладу вона стає ще більш доступною для інших народів. Саме тому цей творчий процес і досі залишається невід’ємною частиною успіху композиції, адже він дає можливість познайомити іншу аудиторію з тим, що для них може бути абсолютно чужим. До прикладу, мелодійна композиція східних країн, таких як Китай чи Японія, часто виявляється більш індивідуальною, тобто дає можливість зануритись в думки, віднайти своє «Я», навчитись знайти себе та переусвідомити своє життя. Коли мова йде про внутрішній світ людини – психічний і духовний (моральний), то тут «перекладацькі муки» може провокувати той факт, що у вихідній мові навіть її носії часто не можуть провести чітку межу між подібними поняттями, тобто синонімічними позначеннями (термінами), які за ними криються [2, с. 49]. В той час як музика країн Заходу відображає більш колективний підтекст – люди, слухаючи таку композицію, навпаки, отримують більше драйву, мотивації, енергії та готові разом рухатися до нових звершень.

Більшість теоретиків стверджують, що при перекладі пісень, насамперед, важливо зберегти його емоційну та культурну складову, яка дозволить слухачу відчувати все задумане автором. Ба більше, існують безліч різних методів адаптації при перекладі лірики. Найбільш поширеним серед них є дослівний переклад. Під час перекладу лірики таким методом, фахівець намагається максимально точно відтворити зміст оригіналу. Така стратегія зустрічається доволі часто, але перекласти пісенну композицію «слово в слово» і при цьому зберегти її культурний посил – майже неможливе завдання. Яскравим прикладом такого типу перекладу є пісня Hozier – Take me to church та українська версія ENLEO – Веди мене в храм. Це, мабуть, один із небагатьох

феноменальних випадків, коли перекладач зміг практично дослівно відтворити усе задумане автором майже не змінюючи нічого ні у тексті, ні у музиці. Молодий виконавець переклав пісню враховуючи головні культурні відмінності двох мов, що в кінцевому результаті дозволило йому вільно передати зміст, основну думку, емоції та зберегти загальну ідею оригінального твору.

Переклад пісень також дозволяє популяризувати музику трішки ширше, на світовому рівні. Цей процес дозволить виконавцям і музикантам виходити за межі своєї рідної країни та досягати міжнародного визнання. До прикладу, при перекладі відомих англійських пісень перекладачеві, який вільно володіє українською мовою, достатньо адаптувати мелодику та органічне звучання, щоб композиція зазвучала природно для українського слухача. В той час як українські пісні часто містять особливу символіку і приховані фольклорні образи, які є абсолютно чужими для культури інших країн, тому важливо знайти баланс між точністю і місцевими культурними відтінками. Або ж звернімо увагу на пісні, які написані корейською мовою. Вони часто містять 35-50% лірики саме англійською мовою. З її багатою музичною спадщиною ця країна стала важливим центром поп-культури. Переклад корейських пісень українською мовою включає не лише лінгвістичні труднощі, але й культурні: відображення історичних традицій, загальноприйнятих соціальних норм, а також сучасних трендів, таких як К-поп. У цьому випадку, перекладач, що набуває статусу посередника в міжкультурній комунікації, стикається з першочерговою необхідністю заглиблення в культурний/лінгвокультурний контекст, пошуку шляхів і способів «узгодження» двох різних національно-мовних картин світу [3, с. 65]. Саме тому перекладачі повинні знаходити способи передати енергію пісень та їх дух таким чином, щоб враховувати специфічні для певної культури вирази і стилі, та звернути увагу на особливості тексту, який відображає культурну комбінацію двох мов одночасно.

Хоч переклад пісень є важливою складовою культурного обміну, він все одно дозволяє зберегти історичну спадщину, розширюючи можливості й нові горизонти. Він не лише збагачує мовну палітру, а й дозволяє представникам

різних культур відчутти себе ближчим одне до одного, позбутися бар'єрів і просто насолоджуватись іноземним продуктом без жодних обмежень.

Література

1. Кабаченко І.Л. Міжкультурна комунікація в перекладі. Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу: тези доп. учасників XI Наук. конф. з міжн. участю, м. Харків, 15-16 квіт. 2021 р. / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, ф-тет ін. мов. Харків, 2021. С. 29–30.

2. Мізін К.І. Комплексні емоції як проблема перекладу. Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу: тези доп. учасників XI Наук. конф. з міжн. участю, м. Харків, 15-16 квіт. 2021 р. / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, ф-тет ін. мов. Харків, 2021. С. 49-50.

3. Фролова І.Є. Культурні чинники перекладацької діяльності. Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу: тези доп. учасників XI Наук. конф. з міжн. участю, м. Харків, 15-16 квіт. 2021 р. / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, ф-тет ін. мов. Харків, 2021. С. 65-66.

Шароватова М.С.
гр. мСОАМ-23
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к. пед. н., доцент Серняк О. М.

DEVELOPING STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE SPEAKING COMPETENCE IN THE PROCESS OF COOPERATIVE COMMUNICATION IN THE EFL CLASSROOM

While preparing students for active participation in social life, psychological and pedagogical science take into consideration modern tendencies of the development of society where the group of participants is the main entity of modern society. It is of vital importance nowadays to foster communities where the effectiveness does not solely depend on professional competence and experience of its participants as separate individuals but on their abilities to cooperate their efforts, and find effective ways to